

ادامه از صفحه اول

تلاش فرانسه برای تخفیف تحریم ایران؟

وضع اروپا از همه بدتر است. اکنون بازارهای جهانی دیگر بازار عرضه‌کنندگان اروپایی با بهره‌مندی از ارزش‌های افزوده بسیار زیاد و مولد ثروت نیست.

دستمزدهای اروپایی با توجه به سطح زندگی متعارف‌شده کارگران همراه با امکانات رفاهی و تفریحی و نیز کمبود منابع طبیعی داخلی، قیمت‌گذاری بر کالاهای آنان را از بازار فروشنده به بازار خریدار تبدیل می‌کند.

در این میان، درست است که بازار کوچک ایران در شرایط بحرانی کنونی رقم مهمی را تشکیل نمی‌دهد، اما این بازار بالقوه قابل توجه است. اکنون فرانسه درد بی‌کاری ازدست‌دادن بازار ۵۰۰هزارتایی اتومبیل پژو و رنو و ازمیان‌رفتن برآوردهای پروژه‌های نفتی شرکت توتال و انی را احساس می‌کند، همچنین نگران به آتش کشیده‌شدن بازارشان در کل منطقه‌اند.

در ایران برخی احتمال می‌دهند در صورت روی‌کارآمدن حزب دموکرات گشایش حاصل شود؛ اما دموکرات‌ها نیز به حمایت از بقای اسرائیل پایبند هستند و شاید انتظار دارند ایران نیز متقابلا مواضع خود را تعدیل کرده و در مسئله اعراب و اسرائیل حمایت از حقوق فلسطینیان را به روش‌های دیپلماتیک و با حرکت جمعی اسلامی پیگیری کند. باید دید تا انتخابات آمریکا، فضا به کدام سمت حرکت خواهد کرد.

رفتار خطرناک اسرائیل و مدیریت ایران

اسرائیل دورکردن ارتش و پلیس از حشدالشعبی و ایجاد اختلاف در عراق و لطمه به روابط ایران و عراق را دنبال می‌کند؛ تضعیف امکانات و نیروی حشدالشعبی و زمینه‌سازی برای نفوذ و تسلط برخی کشورهای عربی همراه اسرائیل در عراق و پیشگیری از گسترش قدرت حشدالشعبی، هدف این اقدامات است.

همچنین این کار برای کشاندن صحنه درگیری ایران به خاک عراق است. حشدالشعبی به تفکر مقاومت نزدیک و با ایران ارتباط دارد؛ بنابراین این حملات نوعی تلاش با تقابل با عمق استراتژیک جمهوری اسلامی ایران است که این‌بار به‌جای سوریه در خاک عراق رخ داده است.

این مسئله همچنین انفعال اسرائیل برای حضور در ائتلاف دریایی را می‌پوشاند. مهم‌ترین اقدامی که ایران باید انجام دهد، انعقاد پیمان دفاع مشترک با یک پیمان جامع همکاری امنیتی و دفاعی با عراق و سایر کشورهای عربی منطقه است که آمادگی این اقدام را دارند. در این صورت چه در تنگه هرمز و چه در صحنه زمینی، شرایط تغییر خواهد کرد. امکانات پدافند هوایی نیز با هماهنگی دولت و ارتش عراق می‌تواند در اختیار حشدالشعبی قرار بگیرد که حالا جزئی از نیروهای مسلح رسمی عراق است.

ایران، سوریه، عراق و روسیه می‌توانند محور ایجاد این ائتلاف با سایر کشورهای عربی باشند. در هر حال باید نسبت به تحركات اخیر اسرائیل، با هوشمندی و هم‌گرایی منطقه‌ای مواجه شد و حتی به اروپا دربرابر تبعات اقدامات اسرائیل هشدار جدی داد.

کاهش نرخ ارز و اهمیت تثبیت آن

نوسان‌های کاهشی نرخ ارز، گاهی بازار را با رکود مواجه می‌کند؛ به این شکل که نه سرمایه‌گذار در بازار حضور دارد نه مصرف‌کننده. از این رو در دوره‌های کاهش قیمت تقاضای خرید را وارد بازار نمی‌کند و به محض آنکه بازار در آستانه افزایش قرار می‌گیرد، برای کسب سود بیشتر دست به معاملات صوری می‌زند.

با توجه به وضعیت بازارها در اقتصاد ایران، سرمایه‌گذاران حرفه‌ای نیز محتاط شده‌اند و سرمایه‌گذاران آماتور و معمولی نیز غالبا با زیان از بازارها خارج می‌شوند چراکه اولاً ممکن است توان تحمل خواب بالای پول را نداشته باشند و از سوی دیگر رفتار از پیش تعیین‌شده و قابل‌پیش‌بینی دارند.

وقتی در بازار ارز، نوسان رخ می‌دهد، سرمایه‌دار به سرعت وارد بازارهای موازی نظیر خودرو و مسکن نمی‌شوند و در نتیجه دوره تجمع سرمایه سرگردان در اقتصاد بار دیگر وضعیت را حساس می‌کند.

بعد از افت قیمت ارز، مهم‌ترین اقدام دولت باید تثبیت نرخ‌ها برای پیش‌بینی‌پذیرشدن بازار باشد. سپس قدرت خرید مردم تا حدی ترمیم می‌شود که مهم‌ترین اثر ترمیم قدرت خرید مردم متناسب با تغییر قیمت ارز برگشت اعتماد جامعه به دولت است. این امر می‌تواند اقدامی مؤثر در راستای حفظ ثروت‌های ملی و سرمایه اجتماعی کشور باشد.

شرق؛ مرکز آمار روز گذشته اعلام کرد که نرخ تورم نقطه‌ای و ماهانه کاهش یافته و در کنار آن نرخ تورم سالانه افزایش را تجربه کرده است. براساس گزارش مرکز آمار، نرخ تورم سالانه منتهی به مرداد ۱۳۹۸ با رشد ۱.۸ درصدی به ۴۲.۲ درصد رسید؛ درعین‌حال تورم نقطه‌ای و ماهانه روند کاهشی به خود گرفته است. تحلیلگران معتقدند که کاهش نرخ تورم نقطه‌ای و ماهانه امیدوارکننده است؛ اما چندان نمی‌توان احساس مردم از کاهش نرخ تورم را با واقعیات آماری هماهنگ دانست. آنها معتقدند که اگر نرخ تورم مرتبط با مواد غذایی باشد، احساس گرانی و افزایش نرخ تورم از سوی مردم که از این اقلام مصرفی بهره می‌گیرند، بیشتر خواهد بود؛ درحالی‌که ممکن است در کل نرخ تورم، چندان بالا نرفته باشد یا تغییر آن اندک بوده باشد.

نرخ تورم سالانه ۴۲.۲ درصدی در حالی مطرح می‌شود که پیش‌تر در دوران سازندگی و پس از جنگ، تورم ۴۹.۴ درصدی را تجربه کرده بودیم. این نرخ دیگر بالای ۴۰ درصد را ندیده بود و حتی در بالاترین ارقامی که در سال ۹۲ در دولت محمود احمدی‌نژاد تجربه شده بود، نرخ تورم سالانه به ۳۴.۷ درصد رسیده بود. حالا دوباره نرخ تورم به بالای ۴۰ درصد بازگشته. سیاست‌های نادرست ارزی و حذف ارز ترجیحی دو عاملی هستند که از سوی برخی کارشناسان برای افزایش نرخ تورم برشمرد می‌شوند. منظور از نرخ تورم نقطه‌ای، درصد تغییر عدد شاخص قیمت، در مقایسه با ماه مشابه سال قبل است. نرخ تورم نقطه‌ای در مرداد ۱۳۹۸ به عدد ۴۱.۶ درصد رسیده است؛ یعنی خانوارهای کشور به طور میانگین ۴۱.۶ درصد بیشتر از مرداد ۱۳۹۷ برای خرید یک «مجموعه کالاها و خدمات یکسان» هزینه کرده‌اند. همچنین نرخ تورم نقطه‌ای مرداد ۱۳۹۸ در مقایسه با ماه قبل ۴.۶ واحد درصد کاهش یافته است. نرخ تورم نقطه‌ای گروه‌های عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» و «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» به ترتیب ۶.۵۶ و ۳۵.۲ درصد بوده و نرخ تورم نقطه‌ای هر دو گروه عمده در مقایسه با ماه قبل کاهش داشته است.

کاهش نرخ تورم ماهانه خانوارهای کشور

منظور از نرخ تورم ماهانه، درصد تغییر عدد شاخص قیمت، در مقایسه با ماه قبل است. نرخ تورم ماهانه مرداد ۱۳۹۸ به شش درصد رسیده که در مقایسه با همین اطلاع در ماه قبل، ۲.۲ واحد درصد کاهش داشته است. تورم ماهانه

برای گروه‌های عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» و «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» به ترتیب ۰.۵- درصد و ۱.۲ درصد بوده است.

افزایش نرخ تورم سالانه خانوار

منظور از نرخ تورم سالانه، درصد تغییر میانگین اعداد شاخص قیمت در یک سال منتهی به ماه جاری، در مقایسه با دوره مشابه قبل از آن است. نرخ تورم سالانه مرداد ۱۳۹۸ برای خانوارهای کشور به ۴۲.۲ درصد رسیده که در مقایسه با همین اطلاع در ماه قبل، ۱.۸ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

رکورد تاریخی تورم قیمت مواد غذایی در تیر ۹۸
این کاهش ارقام تورم در حالی رخ می‌دهد که در تیر ۱۳۹۸، تورم سالانه مواد غذایی از ۶۰ درصد و تورم نقطه‌به‌نقطه از مرز ۷۲ درصد عبور کرده بود. تورم سالانه مواد غذایی در شوک‌های ارزی پیشین در سال ۱۳۷۴: ۶۰ درصد و سال ۱۳۹۲: ۴۲ درصد بود. احسان سلطانی، پژوهشگر اقتصادی، پیش‌تر دراین‌باره دو عامل کلیدی را نام برده بود تا مواد غذایی، رکورد تاریخی نرخ تورم ۷۰ درصد را در سال ۱۳۹۸ بشکنند:

۱. تعدیل نرخ تورم تورم سالانه مواد غذایی با اختصاص نرخ ترجیحی در سال ۱۳۹۷ به میزان ۳۸ درصد که از تورم سال اول شوک‌های ارزی پیشین (سال ۱۳۷۳: ۴۳ درصد و سال ۱۳۹۱: ۴۵ درصد) کمتر و به سال ۱۳۹۸ منتقل خواهد شد.
۲. حذف ارز ترجیحی برای نهاده‌های دامی و کشاورزی و مواد غذایی اساسی مانند شکر و روغن در سال ۱۳۹۸. او هشدار داده بود: افزایش ۷۰

اقتصاد

تورم سالانه مرداد ۹۸، به ۴۲/۲ درصد رسید

۵ پله تا شکستن رکورد دولت سازندگی



درصدی قیمت مواد غذایی و از سوی دیگر افزایش میانگین حداکثر ۳۰ درصدی درآمد خانوارها، منجر به بحران تغذیه و معیشت در سال ۱۳۹۸ خواهد شد.

درک مردم از قیمت‌ها، همان ارقام پیشین است

بازیزد مردوخى، اقتصاددان، در گفت‌وگو با «شرق» می‌گوید: درک مفهوم تورم یا اثر تورم از سوى افراد جامعه، تناسبی با آمارهای اعلامی ندارد. آمار و ارقام به درد تحلیلگران می‌خورد که بتوانند سیاست‌های خود را بر پایه آن تنظیم کنند. مردوخى در ادامه می‌افزاید: افراد جامعه آنچه را در ماه‌های قبل مبنی بر بالابودن نرخ تورم در حدود ۵۰ درصد می‌شنیدند، کماکان احساس می‌کنند و کاهش آن برای‌شان ملموس نیست، درواقع درک مردم از قیمت‌ها همان ارقام پیشین است.

این کارشناس با بیان اینکه اغلب از سوی جامعه، ارقام اعلامی با واقعیت همخوانی ندارد، ادامه می‌دهد: لزوماً شاهد این هماهنگی بین احساس مردم با آمارها نیستیم، جای خوش‌حالی است که رقم تورم ماهانه کاهش یافته است؛ اما هنوز آن‌قدر بالاست که در زندگی مردم در چند سال اخیر، کم‌سابقه بوده است.

مردوخى می‌گوید: عرضه کالاهای مصرفی که در زندگی خانوار اثرگذار است، همچنان وجود دارد و کم نشده است، اما بالابردن قیمت تا خواست بخش عرضه‌کننده کالاست (بازار) یا عوامل دیگری دارد که احتمالاً به انتظارات آینده تولیدکننده و

مصرف‌کننده مرتبط است.

تأثیر سیاست‌گذاری دولت بر کاهش نرخ تورم

از او می‌پرسم آیا سیاست‌گذاری‌های دولت برای کاهش نرخ تورم و کنترل بازار از طریق ورود بیشتر کالاهای اساسی، کمکی به وضعیت کلی نمی‌کند؟ و او پاسخ می‌دهد: تأثیر چندانی ندارد. دولت تصمیم گرفته بود از چند روز اخیر که کالاهای اساسی را آزاد کرده تا سریع‌تر به بازار حمل شوند که می‌تواند مؤثر باشد، اما رقم تورم در حدی بالاست که این نگرانی را از عدم دسترسی به کالاها، برطرف نمی‌کند.

اقلامی که از تورم عقب مانده بودند، آن را جبران کردند

علی مزیکی، کارشناس حوزه رفاه، در تحلیل خود از روند کاهشی نرخ تورم ماهانه به «شرق» می‌گوید: اعداد و آمارها در بررسی‌های کارشناسی ممکن است تغییر کند و لزوماً غیرقابل تغییر نیست. هرچه زمان می‌گذرد، کالاهایی که با نرخ تورم خود را تنظیم نکرده و عقب مانده بودند، نرخ تورم را می‌پذیرند. مواد غذایی چون از ضروریات افراد در جامعه محسوب می‌شوند، همواره نرخ تورم را در خود نمایان می‌کنند.

احساس تورم با نرخ تورم هماهنگ نیست

او در ادامه توضیح می‌دهد: احساسی که مردم از گرانی‌ها دارند، ممکن است در اعداد و ارقام خود را نشان ندهد. با توجه به اینکه احتمالاً با افزایش قیمت‌ها در سال‌های گذشته، درآمد افراد افزایش چندانی نداشته، هربار افزایش هرچند کمتر از قبل باشد، باز هم فشار مضعفی را در افراد وارد می‌کند، به همین دلیل ممکن است رقم نرخ تورم درست نباشد، اما احساس رفاهی که مردم با آن مواجه هستند، چندان هماهنگ نیست به گفته او، آنچه احساس می‌شود و آنچه که هست، لزوماً یکسان نیستند، اما ارقام تغییر می‌کند و با اینکه تغییرات ممکن است صورت کوچک باشد، روی افرادی که پیش‌تر از گرانی و تورم متأثر شده بودند، بیشتر نمود می‌کند. مزیکی ادامه می‌دهد: گاهی نرخ تورم را بیشتر احساس می‌کنیم، زیرا این تورم روی اقلامی است که بیشتر مردم با آنها درگیر هستند. تورم مسکن و تورم مواد غذایی از این دسته هستند که بیشتر از سوی جامعه احساس می‌شوند و روی ذهن افراد، اثر منفی بزرگ‌تری می‌گذارد، بنابراین احساس تورم، چندان قابل قیاس با نرخ تورم اعلامی از سوی مراکز آماری نیست.

در چهارمین جلسه دادگاه رسیدگی به اتهامات تعدادی از اخلاگران عمده در نظام تولیدی کشور مطرح شد

تقاضا دارم حکم برائتم را صادر کنید



وکیل این متهم ضمن بیان اینکه لایحه کتبی را تقدیم دادگاه خواهم کرد، گفت: موکل من از سال ۸۷ به‌عنوان کارمند آقای مقدم مشغول به کار شده است. وظایف موکل از سال ۸۷ تا دستگیری و امروز که اینجااست، همان وظایف اداری بوده است. موکل دستورات حامد مقدم را اجرا می‌کرد.

در ادامه جلسه دادگاه، حسینی، نماینده دادستان، با کسب اجازه از محضر قاضی، ادله انتسابی اختصاصی متهم ردیف هشتم کاظم حاجی‌ابوالقاسمی دولابی را قرائت کرد و گفت: خرید مواد اولیه و فروش آن به صورت دلالی، لیست بارنامه انحرافی محموله‌ها و گزارش معاونت اقتصادی وزارت اطلاعات ازجمله ادله انتسابی متهم است.

حسینی افزود: متهم حاجی‌ابوالقاسمی دولابی در اظهارات ۹۷/۸/۱۴ بیان کرده چندین کامیون مواد اولیه را از افرادی (خضرابی، وفایی و زایل‌ی) خرید و به شرکت‌هایی فروخته است. متهم اظهار کرده کارش اشتباه بوده و موجب گرانی نوشابه و آبمعدنی شده است.

نماینده دادستان افزود: متهم حاجی‌ابوالقاسمی دولابی بیان کرده از مجید ابراهه پنج کامیون، از خرمی شش تا هشت کامیون و از فرزاد مجوبی و دلالان چهار تا شش کامیون را خریداری کرده است. قاضی مسعودی‌مقام اتهام‌های متهم کاظم حاجی‌ابوالقاسمی دولابی را مبنی بر مشارکت

یادداشت

الگوی سیاست اقتصادی دکتر مصدق

دولت ملی، اقتصاد ملی

فریبرز مسعودی - روزنامه‌نگار

● اقتصاد ایران تا میانه‌های حکومت قاجار، اقتصادی کشاورزی بر پایه مناسبات فئودالی و نسبتاً خودکفا بود که به علت‌های گوناگون ازجمله خشکی فلات ایران و دست‌اندازی‌های گاه‌وبیگاه شاه، حاکمان و فئودال‌ها بر اموال رعیت و خرده‌مالکان و دریافت مالیات‌های سنگین در اقتصادی رانتیر از برآوردن نیازهای روزمره ملت نیز ناتوان بود و رعیت در فقر و گرسنگی همیشگی به سر می‌بردند. رشد سرمایه‌داری جهانی و تشکیل انحصارات سرمایه‌داری جهانی، اقتصاد ایران را مانند اقتصاد بیشتر جامعه‌های پیرامونی، دچار استحاله کرد و آن را به تأمین‌کننده مواد اولیه و نیازهای صنایع کشورهای صنعتی تبدیل کرد و به این ترتیب انحصارهای سرمایه‌داری جهانی به سیستم غارت داخلی شاه، دربار، دیوان‌سالاران و قوای نظامی و حاکمان محلی افزوده شد. در سال‌های پایانی حکومت قاجار، جمعیت کشور تقریباً دو برابر شد و جمعیت شهرنشین با کمی افزایش به حدود ۲۰ درصد جمعیت کشور رسید. تغییر مناسبات جهانی باعث تغییر در الگوی تجاری کشور به سود واردات کالاهای ساخته‌شده و مصرفی در برابر صادرات مواد اولیه و کشاورزی شد که ضربه‌های سنگینی بر پیکر تحف تولید صنعتی و صنایع دستی داخلی زد. اگرچه داده‌هایی کمی از آمار صادرات و واردات و درآمدهای گمرکی در دوران قاجار در دست است، اما بر پایه همان آمارهای جسته‌وگریخته، چارلز عیسوی در کتاب تاریخ اقتصادی نشان می‌دهد صادرات ایران در سال ۱۲۸۵ خورشیدی حدود ۱/۵ میلیون لیره استرلینگ در برابر ۲/۵ میلیون لیره واردات بود؛ ولی حدود ۱۰ سال بعد، ارزش صادرات ایران به ۲/۳ میلیون لیره و واردات ایران به ۴/۶ میلیون لیره رسید. در این دوره، صادرات ایران عمدتاً فراورده‌های کشاورزی، دامی و برخی صنایع دستی مانند فرش بود.

پس از انقلاب ناکام مشروطه و روی‌کارآمدن دولت شبه‌مردن رضاشاه و تشکیل سیستم دیوان‌سالاری مدرن، روندهای اقتصادی که در میانه‌های دوران قاجار به زیان اقتصاد ملی و به سود اقتصاد انحصارهای سرمایه‌داری جهانی شکل گرفته بود، ست‌وسوی آشکارتری یافت. در این دوره، صنایعی در داخل کشور از سوی بورژوازی ملی پدید آمد و دولت به ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی و آموزشی از قبیل تأسیس دانشگاه تهران، احداث راه‌آهن، بهره‌برداری از معادن پرداخت که هزینه‌های آن از محل مالیات و مقدار کمی از عایدی نفت که میزان آن پس از تعدیل قرارداد با شرکت نفت ایران و انگلیس (خراد ۱۳۱۲) اندکی افزایش یافته بود، تأمین می‌شد. نگاهی به صنایع و زیرساخت‌های ایران در دوره رضاشاه نشان می‌دهد عمده این صنایع نه به‌عنوان نیازهای جامعه برای تولید و بهره‌وری صنعتی بلکه عمدتاً در جهت تأمین نیازهای مصرفی جامعه و تغییر الگوی مصرف و تولید محصولاتی برای صادرات بود که الگوی توسعه ایران را به سمت نزدیکی و ادغام در صنایع انحصاری سرمایه‌داری جهانی می‌برد. در این دوره برای نخستین‌بار دولت روی درآمدهای نفتی حساب ویژه‌ای باز کرد و چانه‌زنی‌های رضاشاه و هیئت اقتصادی ایران در آن دوران با نمایندگان شرکت نفت ایران و انگلیس برای افزایش سهم ایران از درآمدهای نفتی در همین راستا خلاصه می‌شد.

اقتصاد در دولت ملی مصدق

با اشغال ایران به دست متفقین، ضربه‌های سختی بر پیکر اقتصاد نیمه‌جان ایران وارد آمد. تورم به‌ویژه در نیازهای غذایی مردم به بیش از هزار درصد رسید و قحطی و گرسنگی مردم شهرها و روستاها را فراگرفت. در پایان حکومت رضاشاه همچنان بیش از ۸۰ درصد جمعیت ایران در روستاها با زندگی بخورونمیر در زیر سلطه فئودال‌ها دست‌وپنجه نرم می‌کردند. تولید صنعتی منحصر به تولید برخی اقلام مانند صابون، پارچه و جوراببافی و برخی فراورده‌های کشاورزی و دامی بود که یا در ارتباط با صادرات یا تأمین نیازهای مصرفی داخل عمل می‌کرد. ارزش پول ملی در برابر لیره استرلینگ که کمتر از نصف رسیده بود و بدون اینکه در این سال‌ها بنیه اقتصادی کشور تقویت شده باشد، به‌تدریج اقتصاد ایران در کام اقتصاد آمریکا، قدرت نوظهور جهانی، فرو رفته بود؛ به‌گونه‌ای که این کشور پس از پایان جنگ، به سومین شریک اقتصادی ایران تبدیل شد. درباره این وابستگی همین بس که امور مالی و اقتصادی ایران در سال ۱۳۲۲ به میلیسو آمریکایی و از دست‌اندرکاران و تنظیم‌کنندگان برنامه اصل چهار ترمون به‌عنوان مدیرکل دارایی سپرده شد. در دو سال خدمت میلیسو در این سمت، درآمد دولت ایران از ۸۳ میلیون دلار در سال ۱۳۲۱ به ۲۳ میلیون دلار در سال بعد کاهش یافت و موازنه صادرات و واردات ایران به منفی ۲۷ برابر رسید! دخالت‌های گسترده آمریکا و بریتانیا و عوامل آنها در امور داخلی و با تسلیم وی در برابر کسرسوریه (تقی‌زاده، سال‌های توفانی) موقت فیصله یافته بود، به خونریزی افشاده و موجب انفجار خشم مردم ایران از بریتانیا و امتیاز نفت شد بود.

ادامه در صفحه۸